

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karensista sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karensista sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 90/2024 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Päivi Pietarinen, valtioneuvoston kanslia
- professori Mikael Hidén
- professori Veli-Pekka Viljanen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karensista sekä muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Uuden lain nojalla voitaisiin rajoittaa enintään 12 kuukauden määräajaksi valtioneuvoston jäsenen oikeutta siirtyä toimikautensa päätyttyä uuteen tehtävään. Ehdotettua lakia sovellettaisiin sekä pääministeriin että valtioneuvoston jäsenenä toimiviin muihin ministereihin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2027.

Esitykseen sisältyy lakiehdotuksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskeva jakso. Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Arvioinnin lähtökohdat

(1) Hallituksen esityksessä ehdotetaan sääntelyä valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karensista. Perustuslakivaliokunta totesi virkamiesten karensisopimuksia koskevia säännöksiä käsitellessään, että valtioneuvoston olisi syytä selvittää sääntelyn ulottamista ministereihin ottaen kuitenkin sääntelyn sisällössä huomioon nimitysmenettelyn ja valtiosääntöisen aseman erityispiirteet (PeVL 35/2016 vp, s. 2).

(2) Esityksen mukaan lain soveltamisalaan kuuluvan henkilön on ilmoitettava aikomuksestaan siirtyä uuteen tehtävään perustettavaksi ehdotettavalle karenssilautakunnalle, joka voi laissa säädettyjen edellytysten täytyessä määrätä karenssin. Laki sisältää säännökset karenssilautakunnan asemasta sekä sen tehtävistä ja toimivaltuuksista. Esityksen mukaan karenssin kohteena olevalla on oikeus valtioneuvoston jäsenelle maksettavaa palkkiota vastaavaan korvaukseen karenssin ajalta sekä yli kaksi kuukautta kestävältä asian käsittelyn ajalta. Oikeus korvaukseen on myös muulla ilmoituksen antajalla siltä osin kuin asian käsittely karenssilautakunnassa on kestänyt yli kaksi kuukautta. Valtioneuvoston jäsenyydestä vapautetulle henkilölle voitaisiin määrätä enintään 30 000 euron seuraamusmaksu, jos hän laiminlöisi uutta tehtävää koskevan ilmoitusvelvollisuutensa taikka enintään 60 000 euron seuraamusmaksu, jos hän rikkoisi velvollisuutensa olla aloittamatta uutta tehtävää hänelle määrätyn karenssin aikana.

(3) Ehdotettu sääntely on valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellinen perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta, jonka mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla ja elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on valtion virkamieslain virkamiehiä koskevan karensisopimusta koskevan sääntelyn yhteydessä katsonut, että tällaiselle virkamiehiä koskevalle elinkeinon- ja ammatinvalinnan rajoitukselle on olemassa hyväksyttävät perusteet. Valiokunta totesi, että sääntelyn tarkoituksena oli säännellä virkamiesten, etenkin ylimpien virkamiesten ja esimerkiksi erityisen merkittäviä virka- tai liikesalaisuuksia taikka ihmisten tai yritysten arkaluonteisia tietoja käsittelevien virkamiesten siirtymistä toisen työnantajan palvelukseen tai muihin tehtäviin. Karenssimenettelyllä suojattiin yleistä etua ja pyrittiin osaltaan lisäämään luottamusta viranomaistoiminnan puolueettomuuteen, joka on perustuslain 21 §:ssä turvatus hyvän hallinnon keskeinen elementti. Sääntelyllä pyrittiin torjumaan myös korruptiota siirtymistilanteissa. Perustuslakivaliokunnan mielestä tällaisia perusteita virkamiesten karensisopimusjärjestelmälle oli pidettävä hyväksyttävänä (PeVL 35/2016 vp, s. 2).

(4) Perustuslakivaliokunnan mielestä valtioneuvoston jäsenten osalta karenssijärjestelmän tarkoitusta voidaan pitää vastaavasti perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta perusteiltaan hyväksyttävänä ottaen huomioon valiokunnan aiempi virkamiesten osalta omaksuma kannanotto (PeVL 35/2016 vp, s. 2). Valiokunnan käsityksen mukaan valtioneuvoston jäsenten perustuslaillisen aseman vuoksi olisi kuitenkin ongelmallista perustaa karenssijärjestelmä vastaavalla tavalla karensisopimukseen. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta pitää perusteltuna esityksen lähtökohtaa, jossa karenssijärjestelmästä säädetään valtioneuvoston jäsenten

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

osaltayksityiskohtaisesti eduskuntalailla ja jossa järjestelmä rakennetaan lailla perustettavan riippumattoman karenssilautakunnan varaan.

(5) Valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuuksien rajoittamisesta ja niiden ilmoittamisesta ministeriaikana säädetään perustuslain 63 §:ssä. Valtioneuvoston jäsen ei saa ministeriaikanaan hoitaa julkista virkaa eikä sellaista muuta tehtävää, joka voi haitata ministerin tehtävien hoitamista tai vaarantaa luottamusta hänen toimintaansa valtioneuvoston jäsenenä. Ministerin on viivytyksettä nimitetyksi tultuaan annettava eduskuntaa varten selvitys elinkeinotoiminnastaan, omistuksistaan yrityksissä ja muusta merkittävästä varallisuudestaan sekä sellaisista ministerin virkatoimiin kuulumattomista tehtävistään ja muista sidonnaisuuksistaan, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen toimintaansa valtioneuvoston jäsenenä. Perustuslain 63 §:n säännöstä on pidettävä valtioneuvoston jäsenten ministeriaikaisten sidonnaisuuksien osalta tyhjentävänä. Ehdotus ministerien karenssijärjestelmä ei koskisi niin ollen valtioneuvoston jäsenten ministeriaikaisia sidonnaisuuksia, vaikkakin lakiehdotuksen 3 §:n ilmoittamisvelvollisuus voisi alkaa jo ministeriaikana. Lain karenssia koskeva sääntely kohdistuisi kuitenkin vasta valtioneuvoston jäsenyydestä vapautettuihin henkilöihin. Karenssi voitaisiin 1. lakiehdotuksen 7 §:n mukaan määrätä alkavaksi aikaisintaan siitä, kun tasavallan presidentti on myöntänyt ilmoittajalle eron ministerin tehtävästä. Perustuslakivaliokunnan mielestä näin rajattuna ehdotettu sääntely ei muodostu ongelmalliseksi perustuslain 63 §:n näkökulmasta.

(6) Perustuslakivaliokunta on lisäksi tarkastellut asiaa tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien kannalta. Perustuslakivaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksia hyväksyttäväksi jäljempänä selostetulla tavalla muutettuina.

Ilmoitusvelvollisuuden laajuus

(7) Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 3 §:ssä säädetään velvollisuudesta tehdä ilmoitus karenssilautakunnalle. Pykäläehdotuksen 3 momentin mukaan ilmoitusta ei ole tarpeen antaa, jos 1 momentissa tarkoitettun palveluksen, tehtävän, toimen tai toiminnan (uusi tehtävä) luonteen perusteella on ilmeistä, etteivät uudessa tehtävässä aloittamisen ajankohtaa koskevan rajoitusajan (karenssi) määrittämisen 6 §:ssä säädetty edellytykset täyty.

(8) Valtioneuvoston jäsenille ja valtioneuvoston jäsenyydestä vapautetuille henkilöille on laissa asetettu varsin laaja ilmoitusvelvollisuus uuteen tehtävään siirtymisestä. Velvollisuus liittyy henkilön "aikomukseen" siirtyä uuteen tehtävään valtioneuvoston jäsenyyden päätyttyä. Tällainen ilmoitusvelvollisuuskin voidaan ymmärtää perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatun elinkeinon ja ammatinharjoittamisen vapauden tuntuvaksi rajoitukseksi, erityisesti sen johdosta, että ilmoittaja ei saa aloittaa ilmoituksensa kohteena olevaa uutta tehtävää karenssilautakunnan käsittelyn kuluessa eli silloinkaan, kun karenssin määrittämisen edellytykset eivät täyty.

(9) Ilmoitusvelvollisuuden laajuus vaikuttaa perustuslakivaliokunnan mielestä olevan sinänsä laissa asianmukaisesti järjestetty. Perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ilmoitusvelvollisuus koskee pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan kattavasti elinkeinon- tai ammatinharjoittamisen tai muun vastaavan toiminnan aloittamista. Tältä osin rajoituksen

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

oikeasuhtaisuuden kannalta perustuslakivaliokunnan mielestä on ilmeisen merkityksellistä, että 3 §:n 3 momentin mukaan ilmoitusta ei ole tarpeen antaa, jos uuden tehtävän luonteen perusteella on ilmeistä, etteivät karenssin määräämiselle annetut edellytykset täyty. Säännösehdotuksen perusteluissa tätä poikkeusta on kuitenkin tulkittu äärimmäisen rajoittavasti. Perustelujen mukaan (s. 25) poikkeus koskisi "vähämerkityksistä" elinkeinon- ja ammatinharjoittamista, jolta puuttuu varsinainen tulonhankkimistarkoitus.

(10) Perustuslakivaliokunta pitää - toisin kuin perusteluissa on katsottu - selvänä, että merkittävä osa normaalia ammatin ja elinkeinon harjoittamista on luonteeltaan sellaista, joka ei ministerikauden jälkeen harjoitettuna mitenkään vaarana luottamusta hallitusvallan käyttöön. Esimerkiksi ilmoitusvelvollisuuden ulottaminen vaikkapa valtioneuvoston jäsenen siirtymiseen päätoimiseksi maa- ja metsätalousyrittäjäksi, lääkäriksi tai juristiksi yksityisenä elinkeinonharjoittajana menee selvästi pidemmälle kuin on valtiosääntöoikeudellisesti perusteltua. Perustuslakivaliokunnan mielestä 3 §:n 3 momentin tulkinnassa tällaiset tilanteet on syytä katsoa poikkeuksiksi ilmoitusvelvollisuudesta. Perustuslakivaliokunta ehdottaa tältä osin säännöksen selkiyttämistä.

Karenssin määräämisen edellytykset

(11) Karenssin määräämisen edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi 1. lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentissa. Säännösehdotuksen mukaan karenssin määrääminen edellyttää, että: 1) ilmoituksen antajalla on tai on ollut valtioneuvoston jäsenenä toimiessaan pääsy sellaiseen salassa pidettävään tai julkisuutta muuten rajoittavien säännösten suojaamaan tietoon, jota voidaan olennaisella tavalla käyttää uudessa tehtävässä omaksi tai toisen hyödyksi taikka toisen vahingoksi; tai 2) uuteen tehtävään siirtymisen voidaan muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta erityisestä syystä katsoa johtavan eturistiriitaan valtioneuvoston jäsenenä toimimiseen nähden. Lisäksi karenssin määräämisen edellytyksenä on, että uuteen tehtävään siirtymisen voidaan katsoa vaarantavan yleistä etua ja luottamusta hallitusvallan käyttöön. Säännösehdotuksen perustelujen mukaan (s. 30) kyse olisi karenssin määräämisen yleisestä edellytyksestä, jonka olisi täytyttävä kumpaakin momentin alakohtaa sovellettaessa.

(12) Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota 6 §:ssä säädetyin karenssin määräämisen lisäedellytyksen sanamuotoon ("vaarantavan yleistä etua ja luottamusta hallitusvallan käyttöön"). Perustelujen (s. 9) mukaan esityksen tavoitteena on suojata yleistä etua ja luottamusta hallitusvallan käyttöön torjumalla ehdotetun karenssisääntelyn keinoin ennalta mahdollisten eturistiriitatilanteiden syntymisestä aiheutuvaa luottamusvajeen uhkaa valtioneuvoston jäsenen siirtyessä toimikautensa jälkeen julkishallinnon ulkopuolisiin tehtäviin. Lakiehdotuksen 1 §:n perustelujen mukaan pykälässä käytetty hallitusvallan käsite saisi sisältönsä perustuslain 3 §:n 2 momentista, jossa sillä viitataan tasavallan presidentille ja valtioneuvostolle kuuluviin valtaoikeuksiin ja päätöksentekoon.

(13) Perustuslakivaliokunnan mielestä käsitteen "yleinen etu" käyttäminen tällaisessa perusoikeusrajoituksen edellytyksiä koskevassa asiayhteydessä jättää sääntelyn merkittäväällä tavalla epäselväksi ja tulkinnanvaraiseksi. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan jää epäselväksi, mitä kyseinen käsite tuo lisää ilmaisuun "vaarantaa (...) luottamusta hallitusvallan käyttöön", mitä voidaan pitää koko ehdotetun lain perusajatuksena.

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

(14) Perustuslakivaliokunta on tämän vuoksi tehnyt ehdotuksen, että 6 §:stä poistetaan käsite "yleistä etua".

(15) Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että käsitettä "vaarantaa luottamusta hallitusvallan käyttöön" voidaan pitää sen avoimuuden vuoksi jossain määrin ongelmallisena perustuslain mukaisen elinkeino- ja ammatinharjoittamisvapauden rajoittamisen täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden kannalta. Valiokunta toteaa, että käsitteen avoimuus voi johtaa myös karenssin määräämiseen tarpeettoman matalalla kynnyksellä. Valiokunnan mielestä tämän vuoksi karenssin määräämisen kynnystä on nostettava. Perustuslakivaliokunnan mielestä kyseistä edellytystä on syytä tarkentaa siten, että karenssin määräämisen edellytyksenä olisi, että luottamuksen vaarantumista voidaan pitää selvänä. Perustuslakivaliokunta on tehnyt yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevän ehdotuksen säännöksen tarkentamiseen tältä osin. Muutoksen tarkoituksena on tarkentaa sitä, että karenssin määräämisen edellytyksenä olevan luottamuksen hallitusvallan käyttöön vaarantamisen tulee olla objektiivisesti arvioituna selvänä, eikä pelkästään mahdollinen riski ole riittävä peruste karenssin määräämiselle.

Ilmoituksen käsittelyn määräaika

(16) Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 8 §:n mukaan oikeus korvaukseen koskee ilmoituksen antajia myös siltä osin kuin asian käsittely on kestänyt yli kaksi kuukautta. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan ei voida pitää asianmukaisena, että ilmoituksen käsittely karenssilautakunnassa voisi ylipäätään kestää yli kaksi kuukautta.

(17) Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että karenssin kokonaispituus on esityksen mukaan korkeintaan 12 kuukautta eron myöntämisestä valtioneuvoston jäsenelle ja karenssista päättäminen olisi perustettavan karenssilautakunnan ainoa perustehtävä. Asian luonne huomioon ottaen mahdollinen karenssipäätös tulisi tehdä mahdollisimman nopeasti ottaen huomioon myös perustuslain 21 §:n 1 momentin säännökset asian viivytyksettömästä käsittelystä. Perustuslakivaliokunta pitää tässä erityisessä sääntely-yhteydessä asianmukaisena, että karenssilautakunnalle asetetaan ehdoton käsittelyn määräaika, jonka puitteissa karenssin asettamisesta on päätettävä. Perustuslakivaliokunnan arvion mukaan enintään kahden kuukauden mittaista käsittelyn määräaikaa voidaan pitää riittävänä. Valiokunta on tehnyt asiaa koskevat muutosehdotukset.

Karenssikorvauksen määrä

(18) Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 8 §:n mukaan sillä, jolle karenssi on määrätty, on oikeus valtion varoista maksettavaan korvaukseen karenssin ajalta sekä yli kaksi kuukautta käsiteltävän asian käsittelyn ajaksi. Korvaus määritellään suoraan laissa vastaamaan suuruudeltaan valtioneuvoston jäsenelle maksettavaa palkkaa. Säännösehdotuksen perustelujen mukaan (s. 32) ilmoituksen antajan karenssin tai ilmoituksen antajan käsittelyn aikana mahdollisesti saamaa palkkaa tai muuta korvausta tehtävästään, esimerkiksi kansanedustajan palkkiota, ei otettaisi huomioon vähennyksenä huomioon korvauksen määrää laskettaessa.

(19) Perustuslakivaliokunta kiinnittää sääntelyn tarkoituksenmukaisuuden kannalta huomiota korvauksen määräytymisen perusteisiin. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta ministerit on

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

viime aikoina valittu kansanedustajien joukosta. Tämän vuoksi voidaan pitää perusteltuna oletuksena, että merkittävä osa ministereistä jatkaa kansanedustajina myös ministerikautensa jälkeen. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että silloin, kun entinen ministeri toimii kansanedustajana, kansanedustajana toimimista voidaan pitää henkilön pääasiallisena tehtävänä, eikä paluu kansanedustajaksi itsessään rajoita perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaista elinkeino- ja ammatinharjoittamisvapautta. Kansanedustajana toimimisesta maksetaan kansanedustajan palkkiosta annetun lain mukaista korvausta. Näistä syistä perustuslakivaliokunnan mielestä edustajana toimimisen ajalta edustajapalkkiolain mukaista korvausta voidaan pitää riittävänä, eikä valiokunnan mielestä tältä ajalta ole tarpeen eikä kohtuullista maksaa erillistä karensikorvausta. Valiokunta on tehnyt tätä koskevan muutosehdotuksen.

(20) Perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella on säädetty työsopimuslain kilpailukielloja koskevaa sääntelyä (PeVL 41/2000 vp, PeVL 22/2021 vp). Valiokunnan mielestä kilpailukiellosta maksettavan korvauksen suuruutta on syytä verrata ehdotetun ministereille maksettavan karensikorvauksen suuruuteen. Vuoden 2021 valtiopäivillä valiokunnan arvioitavana oli työsopimuslain kilpailukieltosopimusta koskevan sääntelyn muutosehdotus, jossa laajennettiin kilpailukiellon piirissä olevan työntekijän korvausoikeutta tietyksi prosenttiosuudeksi työntekijän saamasta palkasta. Jos rajoitusajaksi on sovittu enintään kuusi kuukautta, työnantajan on maksettava työntekijälle rajoitusajalta korvaus, joka vastaa 40 prosenttia työntekijän palkasta. Jos rajoitusajaksi on sovittu yli kuusi kuukautta, on työntekijälle maksettava rajoitusajalta korvaus, joka vastaa 60 prosenttia työntekijän palkasta. Rajoitusajaksi voidaan sopia enintään yksi vuosi työsuhteen päättymisestä. Perustuslakivaliokunta ei aikaisempaan lausuntoonsa viitaten pitänyt tällaista korvaussääntelyä ongelmallisena perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta. Valiokunta piti mahdollisena perustuslain 15 §:n estämättä myös ulottaa korvaussääntely vuoden siirtymäajan jälkeen koskemaan ennen lain voimaantuloa solmittuja kilpailukieltosopimuksia (PeVL 22/2021 vp, kappaleet 2—6).

(21) Perustuslakivaliokunta arvioi, että elinkeino- ja ammatinharjoittamisvapauden rajoittamisen kannalta asianmukaisena korvauksena ministerille määrättävästä karensista voidaan pitää työsopimuslain kilpailukielloja koskevaan sääntelyyn viitaten 60 prosenttia valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista ja korvauksista annetun lain mukaisesta ministerinpalkkiosta.

(22) Perustuslakivaliokunta on lisäksi arvioinut asiaa siten, että tarkoituksenmukaisuusnäkökohdista perusteltuna voidaan pitää sitä, että maksettavasta karensikorvauksesta päätoimisesta ansiotyöstä tai yrittäjänä toimimisesta tai niihin rinnastettavasta pääomatuloista saadut tulot. Lisäksi näihin rinnastuvat pääomatulot tulisi vähentää karensikorvauksesta. Keskeistä arvioinnissa olisi, että kyse on henkilön pääasiallisesta tulonlähteestä. Näin ollen sivutoimisista luottamustoimista, kuten kunnallisista luottamustehtävistä tai erilaisten yhtiöiden luottamustehtävistä maksettavia palkkioita ei vähennettäisi.

(23) Perustuslakivaliokunnan mielestä arvioitaessa karensikorvauksen määrää on huomattava, että ehdotettua sääntelyn sovelletaan vasta vuoden 2027 säännönmukaisten eduskuntavaalien jälkeen nimitettyihin valtioneuvoston jäseniin. Ehdotetun sääntelyn soveltamisalaan kuuluvat

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

ministerit ovat siten tietoisia karensijärjestelmän olemassaolosta jo ministeriksi ryhtyessään ja voivat ottaa sen omassa käyttäytymisessään huomioon.

Seuraamusmaksua koskeva sääntely

(24) Sakon täytäntöönpanosta annettua lakia on muutettu merkittävästi 1.1.2026 voimaan tulleella lailla. Lakiin on lisätty uusi 4 b §, jossa säädetään seuraamusten raukeamisesta. Muutoksella on vaikutusta valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvää karensia koskevan lakiehdotuksen 18 §:n 4 momenttiin, jossa on ehdotettu säädettäväksi seuraamusmaksun raukeamisesta ja vanhentumisesta. Koska sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään nykyisin seuraamusmaksun raukeamisesta ja vanhentumisesta, eivät näitä koskevat erilliset säännökset ehdotuksen 18 §:n 4 momentissa enää olisi tarpeen. Perustuslakivaliokunta on tehnyt tätä koskevan muutosehdotuksen.

(25) Lisäksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttiin nykyään sisältyvään luetteloon lain mukaan täytäntöönpantavista hallinnollisista seuraamuksista on hallituksen esityksen antamisen jälkeen lisätty uusia kohtia.

Edustajantoimesta vapauttamiseen liittyviä näkökohtia

(26) Perustuslain 28 §:n 2 momentin mukaan eduskunta voi myöntää kansanedustajalle tämän pyynnöstä vapautuksen edustajantoimesta, jos se katsoo, että vapautuksen myöntämiseen on hyväksyttävä syy. Perustuslain esitöiden mukaan tarkoitus on jatkaa vakiintunutta käytäntöä, jonka mukaan eduskunta harkitsee saatuaan asiasta puhemiesneuvoston lausunnon, onko edustaja esittänyt sellaisia perusteita pyynnölleen saada vapautus eduskunnan jäsenyydestä, että vapautus voidaan myöntää. Eduskunta on yleensä suhtautunut varsin pidättyväisesti vapautuksen myöntämiseen henkilökohtaisilla syillä. Esimerkiksi nimitys korkeaan virkaan tai valinta yhteiskunnallisesti merkittävään tehtävään on yleensä katsottu perustelluksi syyksi vapautuksen myöntämiselle (HE 1/1998 vp, s. 84).

(27) Vapautuksen myöntäminen edustajantoimesta ja vapautuksen myöntämisen ajankohta on siten eduskunnan omassa harkinnassa, eikä valtioneuvoston asettaman karenssilautakunnan päätöksillä ole oikeudellisesti merkitystä eduskunnan arvioidessa, onko perustuslain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vapautuksen myöntämisen edellytyksiä olemassa.

(28) Vapautuksen alkamisen ajankohdasta ei ole viimeisimpinä vaalikausina ollut vapautusta hakeneen edustajan ja täysistunnon välillä erimielisyyttä, vaan vapautus on myönnetty haetusta ajankohdasta alkaen. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan vakiintunut käytäntö viimeisimpinä vaalikausina on ollut, että vapautusta on pyydetty alkamaan käytännössä korkeintaan vain muutamia päiviä ennen vapautuspyynnön perusteena olevan tehtävän alkamista. Perustuslakivaliokunnan mielestä perustuslain 28 §:n 2 momentin kannalta asianmukaisena ja vakiintuneen valtiopäiväkäytännön mukaisena voidaan pitää käytäntöä, jonka mukaan vapautuspyyntöä haetaan ja vapautus myönnetään jatkossakin siten, että vapautus alkaa aikaisintaan vasta uudessa tehtävässä aloittamispäivästä lukien tai hyvin lähellä tätä ajankohtaa.

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

(29) Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa edellä sanotun tarkoittavan käytännössä, ettei kansanedustajalle myönnetä vapautusta ennen kuin hän on aloittamassa uudessa tehtävässään.

Karenssikorvauksiin liittyvästä muusta sääntelystä

(30) Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota valtion virkamieslain 44 a §:n mukaiseen karenssisopimuksia koskevaan sääntelyyn. Valtion virkamieslain 44 a §:n 3 momentin mukaan karenssisopimuksen mukaiselta rajoitusajalta maksetaan palkkaa vastaava korvaus. Kyseistä sääntelyä sovelletaan myös ministerien valtiosihteereihin ja erityisavustajiin. Perustuslakivaliokunnan mielestä valtioneuvoston on syytä selvittää kyseisen lain mukaisen korvauksen tason asianmukaisuutta ottaen huomioon tässä mietinnössä esitetyt kannanotot perustellusta korvauksen tasosta. Valiokunta on tehnyt tätä koskevan lausumaehdotuksen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista.

3 §. Velvollisuus ilmoittaa uuteen tehtävään siirtymisestä. Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 3 momenttia selkiytetään siten, että sana "ilmeistä" korvataan sanalla "selvää". Muutoksen tarkoituksena on yleisperusteluista tarkemmin ilmenevistä syistä täsmentää sitä, millaisissa tilanteissa ilmoitusta ei tarvitse tehdä.

5 §. Karenssin määräämistä koskevan asian vireilletulo, karenssilautakunnan päätös ja uuteen tehtävään siirtymisen rajoitukset. Perustuslakivaliokunta ehdottaa yleisperusteluista ilmenevistä syistä, että pykälään lisätään uusi 3 momentti, jolloin hallituksen esityksen mukaiset 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi. Uuden 3 momentin mukaan karenssilautakunnan on käsiteltävä ilmoitus kahden kuukauden kuluessa siitä, kun ilmoitus ja sen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot on toimitettu lautakunnalle. Karenssilautakunnan on ratkaistava asia viivytyksettä, mutta viimeistään ehdotetun kahden kuukauden määräajan kuluessa.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 3 momentista johtuva muutos.

6 §. Karenssin määräämisen edellytykset. Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että yleisperusteluista ilmenevistä syistä säännöksestä poistettaisiin sanat "yleistä etua". Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan tällä muutoksella ei vaikutettaisi siihen, miten säännöstä tulisi lukea. Valiokunta on tehnyt muutosehdotuksen poistaakseen merkittävällä tavalla liian avoimeksi jäävän käsitteen, joka ei valiokunnan käsityksen mukaan vaikuttaisi tosiasiallisesti sääntelyn tulkintaa.

Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 1 momenttiin lisätään edellytys, jonka mukaan karenssin määrääminen edellyttää, että uuteen tehtävään siirtymisen voidaan katsoa selvästi vaarantavan luottamusta hallitusvallan käyttöön. Hallituksen esityksessä (s. 30), on todettu, että säännöksen soveltamisessa hallitusvallan käyttöä kohtaan tunnetun luottamuksen vaarantumisen tulisi olla olennaista. Vaarantumista arvioitaisiin perustelujen mukaan objektiivisesti ja myös ulkopuolisen tulisi lähtökohtaisesti voida havaita vaarantuminen. Perustuslakivaliokunta

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

painottaa näiden näkökohtien merkitystä karensin määräämisen "voidaan katsoa selvästi vaarantavan luottamusta hallitusvallan käyttöön"-edellytyksen tulkinnassa ja karenssilautakunnan päätöksen perustelemisessa. Täysin määrittelemättömäksi jäävää mahdollisuutta siitä, että uusi tehtävä voisi vaarantaa luottamusta hallitusvallan käyttöön ei voida pitää asianmukaisena, vaan vaarantamisen tulisi olla objektiivisesti arvioituna selvää ja karenssilautakunnan tulee voida perustella tämän edellytyksen täyttyminen riittävällä tavalla.

8 §. Korvaus karensin ja asian käsittelyn ajalta. Perustuslakivaliokunta ehdottaa pykälän otsikon muuttamista muotoon "Korvaus karensin ajalta".

Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että 1 momentin 1. virkkeestä poistetaan sanat "sekä yli kaksi kuukautta kestävältä asian käsittelyn ajalta" ja 2 momentin 2. virkkeestä sanat "tai yli kaksi kuukautta kestäneen käsittelyn johdosta annettavan". Muutokset liittyvät määräajan asettamiseen karenssilautakunnan käsittelylle. Lisäksi valiokunta ehdottaa samasta syystä, että 1 momentin 2. virke poistetaan lakiehdotuksesta.

Perustuslakivaliokunta ehdottaa lisäksi yleisperusteluista ilmenevistä syistä säännösehdotuksen 1 momenttia muutettavaksi siten, että henkilön korvauksen perusteena olevana aikana työstään, tehtävästään, palveluksestaan tai yritystoiminnastaan saama korvaus vähennetään karensin ajalta maksettavan korvauksen määrästä, jollei kyse ole kokouspalkkiosta, hallintoelimen jäsenyydestä saadusta palkkiosta tai muusta niihin verrattavasta vähäisenä pidettävästä palkkiosta.

Perustuslakivaliokunta on ehdottaa yleisperusteluista tarkemmin ilmenevistä syistä, että karensin ajalta korvauksena maksetaan 60 prosenttia valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista ja korvauksista annetun lain mukaisesta ministerinpalkkiosta.

Perustuslakivaliokunta ehdottaa yleisperusteluista tarkemmin ilmenevistä syistä, että karensin aikana kansanedustajana toimivalle ei kuitenkaan makseta korvausta siltä ajalta, jolta hänelle maksetaan edustajanpalkkiota.

14 §. Karenssilautakunnan tiedonsaantioikeus. Perustuslakivaliokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia muutettavaksi niin, että karenssilautakunnalle turvataan välttämätön tiedonsaantioikeus myös ilmoituksen antajan työstä, tehtävästä, palveluksesta tai yritystoiminnasta saatavasta korvauksesta. Muutos liittyy muiden tulojen huomioon ottamista koskevaan muutokseen 8 §:ssä.

18 §. Seuraamusmaksu. Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että yleisperusteluista ilmenevistä syistä 18 §:n 4 momentista poistetaan kaksi viimeistä virkettä.

Lisäksi 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos, joka johtuu lain 5 §:n muutoksesta.

19 §. Voimaantulo. Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentin sanamuotoa muutetaan niin, että lakia sovelletaan vain sellaisiin valtioneuvoston jäseniin, joiden toimikausi on alkanut vuonna 2027 toimitettujen säännönmukaisten eduskuntavaalien jälkeen. Rajaus

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

merkitsi samalla myös sitä, että karenssilautakunnan käsiteltäväksi asioita voisi tulla vasta sanotun ajankohdan jälkeen.

2. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Johtolause. Lain johtolauseetta ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muutosten vuoksi.

1 §. Lain soveltamisala. Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että pykälää muutetaan teknisesti lainsäädännön muuttumisen vuoksi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Perustuslakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 90/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on suojata yleistä etua ja luottamusta hallitusvallan käyttöön rajoittamalla määräajaksi tässä laissa säädetyin edellytyksin valtioneuvoston jäsenen oikeutta siirtyä toimikautensa päätyttyä muihin tehtäviin.

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan valtioneuvoston jäsenenä toimivaan henkilöön. Lakia sovelletaan myös valtioneuvoston jäsenyydestä vapautettuun henkilöön 12 kuukautta sen jälkeen, kun tasavallan presidentti on myöntänyt hänelle eron valtioneuvoston jäsenen tehtävästä.

3 §

Velvollisuus ilmoittaa uuteen tehtävään siirtymisestä

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvan henkilön on annettava ilmoitus aikomuksestaan valtioneuvoston jäsenyyden päätyttyä:

1) siirtyä sellaisen työnantajan palvelukseen, joka ei ole valtio, hyvinvointialue, hyvinvointiyhtymä, kunta, kuntayhtymä, itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettu yliopisto, puoluelain (10/1969) 1 §:ssä tarkoitettu puolue, Euroopan unioni tai sellainen kansainvälinen järjestö tai kansainvälinen toimielin, jonka toimintaan Suomi jäsenvaltiona osallistuu;

2) ottaa vastaan hallituksen, hallintoneuvoston, johtoryhmän tai vastaavan toimielimen jäsenyys tai näihin rinnastuva muu vastuullinen tehtävä tai toimi valtion liikelaitoksessa taikka yksityisoikeudellisessa yhteisössä, säätiössä, yhdistyksessä tai muussa yksityisoikeudellisessa oikeushenkilössä;

3) aloittaa elinkeinon- tai ammatinharjoittaminen tai muu vastaava toiminta;

4) jatkaa sellaista 1–3 kohdassa tarkoitettua palvelusta, tehtävää, toimea tai toimintaa, jonka hoitamisesta hän on valtioneuvoston jäsenenä pidättäytynyt.

Ilmoitus annetaan karenssilautakunnalle. Karenssilautakunnasta säädetään 9 §:ssä.

Ilmoitusta ei ole kuitenkaan tarpeen antaa, jos 1 momentissa tarkoitettun palveluksen, tehtävän, toimen tai toiminnan (*uusi tehtävä*) luonteen perusteella on **ilmeistä selvää**, etteivät uudessa tehtävässä aloittamisen ajankohtaa koskevan rajoitusajan (*karenssi*) määrittämisen 6 §:ssä säädetyt edellytykset täyty.

Ilmoitusvelvollisuus koskee uuden tehtävän vastaanottamista tai aloittamista valtioneuvoston jäsenenä tai valtioneuvoston jäsenyyden päättymistä välittömästi seuraavan 12 kuukauden aikana. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös tilanteita, joissa henkilö aikoo ottaa vastaan tai aloittaa uuden tehtävän aiemmin ilmoittamansa lisäksi tai joissa aiemmin ilmoitetun uuden tehtävän sisältö muuttuu olennaisella tavalla.

Ilmoitus on annettava hyvissä ajoin ennen uuteen tehtävään siirtymistä tai sen sisällön muuttumista olennaisella tavalla.

4 §

Ilmoituksen sisältö

Ilmoituksen tulee sisältää asian käsittelemiseksi tarpeelliset yhteystiedot sekä tieto 3 §:n 1 momentissa tarkoitettusta tahosta, jolle uusi tehtävä suoritetaan, taikka uuden tehtävän tarkoittaman elinkeinon- tai ammatinharjoittamisen aloittamisesta. Ilmoituksen tulee lisäksi

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

sisältää selvitys uuteen tehtävään siirtymisen ajankohdasta sekä uuden tehtävän pääasiallisesta sisällöstä ja suhteesta niiden toimialojen asioihin, joista ilmoituksen antaja on valtioneuvoston jäsenenä vastannut tai joiden käsittelyyn hän on valtioneuvoston jäsenenä muutoin ilmoituksen käsittelyn kannalta olennaisella tavalla osallistunut.

5 §

Karenssin määräämistä koskevan asian vireilletulo, karenssilautakunnan päätös ja uuteen tehtävään siirtymisen rajoitukset

Karenssin määräämistä koskeva asia tulee vireille, kun tämän lain soveltamisalaan kuuluvan henkilön 3 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on saapunut karenssilautakunnalle.

Karenssilautakunta arvioi ilmoituksen saatuaan karenssin määräämiselle 6 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymistä, ja se voi edellytysten täytyessä määrätä ilmoituksen antajalle karenssin. Jos karenssilautakunta ei katso karenssin määräämisen edellytysten täytyvän, sen on päätöksellään vahvistettava, ettei ilmoituksen kohteena olevaan uuteen tehtävään siirtymiselle ole tässä laissa tarkoitettuja rajoituksia.

Karenssilautakunnan on käsiteltävä ilmoitus kahden kuukauden kuluessa siitä, kun ilmoitus ja sen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot on toimitettu lautakunnalle.

Ilmoituksen antaja ei saa aloittaa ilmoituksensa kohteena olevaa uutta tehtävää karenssilautakunnan käsittelyn kuluessa eikä karenssin sisältävässä päätöksessä hänelle määrätyn karenssin aikana.

Sen lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 44 §:ssä säädetään, karenssilautakunnan päätöksessä on todettava, että ilmoituksen antajalla on oikeus 8 §:ssä säädettyyn korvaukseen päätöksessä määrätyn karenssin ajalta ~~ja kaksi kuukautta ylittävältä ilmoituksen käsittelyajalta.~~

6 §

Karenssin määräämisen edellytykset

Karenssin määrääminen edellyttää, että:

1) ilmoituksen antajalla on tai on ollut valtioneuvoston jäsenenä toimiessaan pääsy sellaiseen salassa pidettävään tai julkisuutta muuten rajoittavien säännösten suojaamaan tietoon, jota voidaan olennaisella tavalla käyttää uudessa tehtävässä omaksi tai toisen hyödyksi taikka toisen vahingoksi; tai

2) uuteen tehtävään siirtymisen voidaan muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta erityisestä syystä katsoa johtavan eturistiriitaan valtioneuvoston jäsenenä toimimiseen nähden.

Karenssin määräämisen edellytyksenä on lisäksi, että uuteen tehtävään siirtymisen voidaan katsoa **selvästi** vaarantavan ~~yleistä etua ja~~ luottamusta hallitusvallan käyttöön.

Jos tietojen hyväksikäytön, vahingon aiheuttamisen tai muun eturistiriidan mahdollisuus voidaan välttää rajoittamalla ilmoituksen kohteena olevan uuden tehtävän laajuutta, karenssi tulee rajata laajuudeltaan sitä vastaavaksi.

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

7 §

Karenssin kesto

Karenssi voidaan määrätä alkavaksi aikaisintaan siitä, kun ilmoituksen antajalle on myönnetty ero valtioneuvoston jäsenen tehtävästä, ja se on määrättävä päättyään viimeistään 12 kuukauden kuluttua eron myöntämisestä.

Karenssia ei saa määrätä kestoiltaan pitemmäksi kuin se on tämän lain tavoitteen saavuttamiseksi välttämätöntä.

8 §

Korvaus karenssin- ja asian käsittelyn ajalta

Sillä, jolle karenssi on määrätty, on oikeus valtion varoista maksettavaan korvaukseen karenssin ajalta. ~~sekä yli kaksi kuukautta kestävältä asian käsittelyn ajalta. Oikeus korvaukseen on myös muulla ilmoituksen antajalla siltä osin kuin asian käsittely on kestänyt yli kaksi kuukautta.~~ Karenssin ajalta maksettava korvaus vastaa suuruudeltaan 60 prosenttia valtioneuvoston jäsenelle maksettavasta palkkiosta. Karenssin aikana kansanedustajana toimivalle ei kuitenkaan makseta korvausta siltä ajalta, jolta hänelle maksetaan edustajanpalkkiota. Henkilön korvauksen perusteena olevana aikana työstään, tehtävästään, palveluksestaan tai yritystoiminnastaan saama korvaus vähennetään karenssin ajalta maksettavan korvauksen määrästä, jollei kyse ole kokouspalkkiosta, hallintoelimen jäsenyydestä saadusta palkkiosta tai muusta niihin verravasta vähäisenä pidettävästä palkkiosta.

Karenssilautakunta myöntää 1 momentissa tarkoitetun korvauksen saatuaan korvauksen maksamiseksi tarpeelliset tiedot. Pyyntö tietojen antamiseksi on esitettävä samanaikaisesti karenssin sisältävän ~~tai yli kaksi kuukautta kestäneen käsittelyn johdosta annettavan~~ päätöksen kanssa. Karenssilautakunnan määräämän korvauksen täytäntöönpanosta vastaa valtioneuvoston kanslia.

9 §

Karenssilautakunta

Tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten valtioneuvoston kanslian yhteydessä on toiminnassaan riippumaton ja itsenäinen karenssilautakunta.

10 §

Karenssilautakunnan asettaminen ja kokoonpano

Valtioneuvosto asettaa karenssilautakunnan viideksi vuodeksi kerrallaan.

Karenssilautakunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä enintään neljä muuta jäsentä. Puheenjohtajalla ja muilla jäsenillä tulee olla lautakunnan tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämä oikeudellinen ja muu asiantuntemus. Lautakunnassa tulee olla lisäksi asiantuntemusta valtioneuvoston toiminnasta.

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

Valtioneuvoston kanslia nimeää karenssilautakunnalle sen toiminnan kannalta tarvittavan määrän valtioneuvoston kansliaan tai muuhun ministeriöön virkasuhteessa olevia sihteereitä. Sihteereillä tulee olla lautakunnan tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämä oikeudellinen ja muu asiantuntemus ja perehtyneisyys. Valtioneuvoston kanslia voi lisäksi nimetä karenssilautakunnalle pysyviä asiantuntijoita.

Jos puheenjohtaja tai muu jäsen eroaa kesken toimikauden tai on pysyvästi estynyt osallistumasta lautakunnan toimintaan, valtioneuvoston kanslia nimeää jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden puheenjohtajan tai lautakunnan toiminnan edellyttämän muun jäsenen.

Lautakunnan jäsenille maksetaan tehtävien hoitamisesta palkkio. Valtioneuvoston kanslia vahvistaa palkkion määrän.

11 §

Karenssilautakunnan päätösvaltaisuus

Karenssilautakunnan kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Karenssilautakunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kaksi muuta lautakunnan jäsentä osallistuu käsittelyyn.

12 §

Asioiden käsittely karenssilautakunnassa

Karenssilautakunta voi tehtävässään kuulla asiantuntijoita.

Karenssilautakunta tekee päätöksensä sihteerin esittelystä. Karenssilautakunnan päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmistö on kannattanut. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan ääni.

Karenssilautakunnan päätökset allekirjoittaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

Karenssilautakunta voi vahvistaa itselleen työjärjestyksen sisäisen toimintansa ja hallintonsa järjestämisestä.

13 §

Asiakirjan julkiseksi tulon ajankohtaa koskeva poikkeus

Poiketen siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 ja 7 §:ssä säädetään, valtioneuvoston jäsenen tekemä 3 §:ssä tarkoitettu ilmoitus sekä karenssilautakunnan tällaisen ilmoituksen johdosta tekemät 14 §:ssä tarkoitettut selvityspyynnöt ja niiden perusteella saadut tiedot tulevat julkisiksi vasta päivästä, jolloin karenssilautakunta on antanut ilmoituksen johdosta päätöksensä tai ilmoituksen antajalle on myönnetty ero valtioneuvoston jäsenen tehtävästä, riippuen siitä, kumpi näistä päivämääristä on ensimmäinen.

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

14 §

Karenssilautakunnan tiedonsaantioikeus

Karenssilautakunnalla on salassapitosäännösten, liikesalaisuuden tai muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus pyynnöstä saada asian ratkaisemiseksi ja korvauksen maksamiseksi välttämättömät tiedot:

1) ilmoituksen antajalta ja siltä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulta taholta, jolle uusi tehtävä suoritetaan ilmoituksen kohteena olevasta uudesta tehtävästä;

2) ilmoituksen antajalta ja 8 §:n 1 momentissa tarkoitettun työstä, tehtävästä, palveluksesta tai yritystoiminnasta saatavan korvauksen maksajalta tästä korvauksesta.

Karenssilautakunnalla on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada ministeriöiltä asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot ilmoituksen antajan pääsystä valtioneuvoston jäsenenä toimiessaan salassa pidettävään tai julkisuutta muuten rajoittavien säännösten suojaamaan tietoon.

15 §

Velvollisuus ilmoittaa olosuhteiden muutoksista ja korvauksen takaisinperintä

Sen, jolle karenssi on määrätty, on viipymättä ilmoitettava karenssilautakunnalle sellaisista olosuhteista tapahtuneista olennaisista muutoksista, jotka voivat vaikuttaa hänelle määrättyyn karenssiin tai sen ajalta maksettavaan korvaukseen.

Jos karenssin ajalta on maksettu 8 §:ssä tarkoitettua korvausta aiheettomasti tai liikaa, karenssilautakunta voi määrätä korvauksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun korvauksen tai sen osan takaisinperittäväksi. Karenssilautakunta voi jättää korvauksen tai sen osan takaisin perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi kokonaisuutena arvioiden kohtuutonta tai perittävä määrä on vähäinen. Takaisinperintään ei saa ryhtyä sen jälkeen, kun viisi vuotta on kulunut korvauksen maksamisesta.

Takaisinperittäväälle määrälle on maksettava korvauksen maksupäivästä korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä. Jos takaisin perittävä määrä ei makseta viimeistään karenssilautakunnan asettamana eräpäivänä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan. Valtioneuvoston kanslia vastaa karenssilautakunnan tekemän takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta.

16 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 8, 15 ja 17 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Karenssin sisältävä päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

Karenssia koskevat muutoksenhakuasiat on käsiteltävä kiireellisinä.

17 §

Hyvitys perusteettomasta karensista

Jos karenssilautakunnan määräämä karenssi kumotaan tuomioistuimen päätöksellä kokonaan tai osittain perusteettomana, karenssin sisältäneen päätöksen kohteena olevalla ilmoituksen antajalla on päätöksen saatua lainvoiman oikeus saada perusteettoman karenssin ajalta valtion varoista hyvitys, joka on 30 prosenttia hänelle 8 §:n nojalla määrätystä korvauksesta. Ilmoituksen antajalle maksettua korvausta ei peritä takaisin.

Tuomioistuimen on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettua päätöksestään valtioneuvoston kanslialle, joka määrää hyvityksen saatuaan ilmoituksen antajalta pyynnöstä sen maksamiseksi tarvittavat tiedot.

18 §

Seuraamusmaksu

Karenssilautakunta voi määrätä seuraamusmaksun valtioneuvoston jäsenyydestä vapautetulle henkilölle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 3 §:n 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa tai rikkoo 5 §:n 4 momentissa säädetyn velvollisuutensa olla aloittamatta ilmoituksensa kohteena olevaa uutta tehtävää karenssin aikana. Seuraamusmaksu on vähintään 5 000 euroa. Seuraamusmaksu on enintään 30 000 euroa, jos henkilö laiminlyö ilmoitusvelvollisuutensa taikka enintään 60 000 euroa, jos henkilö rikkoo velvollisuutensa olla aloittamatta uutta tehtävää hänelle määrätyn karenssin aikana.

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Maksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja vahingollisuus. Maksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos menettelyä voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista menettelyn laatu, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä henkilölle, jota epäillään samasta laiminlyönnistä tai teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta laiminlyönnistä tai teosta annettu lainvoimainen tuomio. Jos henkilölle on määrätty seuraamusmaksu, samasta laiminlyönnistä tai teosta ei saa tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, ellei maksun määräämistä koskeva asia ole tullut vireille kahdessa vuodessa siitä, kun henkilö on aloittanut uudessa tehtävässä, jota ilmoitusvelvollisuus tai karenssi koskee. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). ~~Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä. Seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee.~~

Seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tulee karenssilautakunnassa vireille sen omasta aloitteesta.

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin valtioneuvoston jäseniin, joiden toimikausi on alkanut vuonna 2027 toimitettujen säännönmukaisten eduskuntavaalien jälkeen. ~~ei sovelleta valtioneuvoston jäseniin, joiden toimikausi on päättynyt ennen tämän lain voimaantuloa.~~

2.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakan täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentin 67 kohta, sellaisena kuin se on laissa 447/2026, sekä
lisätään 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 416/2025, 860/2025, 979/2025, 1080/2025, 1149/2025, 1379/2025, 18/2026, 438/2026, 443/2026, 447/2026 ja / , uusi 68 kohta seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

67) poronhoitolain (848/1990) 52 a §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
68) valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karensista annetun lain (/) 18 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää valtion virkamieslain mukaisen karenssikorvauksen tason asianmukaisuutta ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan kannanotot perustellusta korvauksen tasosta ja ryhtyy tämän perusteella tarvittaviin lainvalmistelutoimiin.

Helsingissä 4.6.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Onni Rostila ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Kimmo Kiljunen sd
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Henrik Vuornos kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Pertti Hemmilä kok
varajäsen Mikko Polvinen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Koskentausta